עין משפט נר מצוה

עט א מיי' פ"ה מהל' סוכה הלכה ה סמג עשין מג טוש"ע א"ח סי' תרכט סעיף ג:

פ ב מיי' שם הלכה ד טוש"ע שם סעיף ד:

רבינו חננאל

הא דיעבד שפיר דמי, משום גזרת אוצר, הא מדאורייתא כשרה. כדמפרשה מפני מה אמרו חבילי קש וחבילי עצים וחבילי זרדים אין מסככין בהן, פעמים שאדם בא מן השדה וחבילתו על כתפו כו' עד ונמלך עליה לסיכוך, גזרה (שמא) [שלא] לסכך עתה בחבילות שהביאם היום, אטו חבילות (שמא) [שהיו] אצלו מונחות ליבשם ונמלך עליהם להניחם עכשיו לסוכה, ועל זה אמרה [תורה] תעשה ולא מן העשוי. והאי בהחוטט אינה סוכה. שמע מינה דאפילו מדאורייתא פסולה משום תעשה ולא מן העשוי. אמרי משמיה דרב סיככה בהיצין זכרים כשרה, אלו עצים הן, והן עשוין לעשות מהן חצים. ואם העצים הללו נכנסין בברזל, כשרין (לעשות) [לסכך] בהן, אבל אם חקוקים והן נכנסין בהן, כיון שיש להם חלל כדי ליכנס בו החץ ולמלאותו עכשיו כיון שיש בו בית קבול חשובין ככלים ומקבלין טומאה, ופסולין הן לסיכוך. כמשנתנו שאין מסככין אלא בדבר שאינו מקבל טומאה. **אניצי פשתן**, פשתים דדיק ונפיץ העומד לטווה. הוצנין, פשתי הצץ דליתיה לא דייק ולא נפיץ. הושני, לא איפרשא היכי ניגהו. שרשי ושואצרי, שמות עצי השדה, ושוצרי מפורש שריחם רע.

אין מסככין בהן. בתחילה משום גזירת אוצר לא גרסינן לכתחילה [א] דדיעבד נמי לא מהני מדרבנן מדקאמר הא מדאורייתא שפיר דמי משמע אבל מדרבנן לא וא"ת והא גבי דבר המקבל טומאה ואין גידולו מן האדמה קתני מתניתין (לעיל דף יח.) אין מסככין בו אף על גב דדיעבד נמי אינה סוכה אפילו מדאורייתא וי"ל דשאני התם דליכא למיטעי ומהא דקתני מתניתין ואם היו מותרות כשרות לא מצי למידק מידי [ב] דאפילו תחילתו הניתן לייבשן מהני התרתן כאלו הוא נעגוע דלעיל: **בחיצים** זכרים כשרה. לא דמו לשאר פשוטי כלי עץ כמו דף של נחתומין דפרק המוכר את הבית (ב"ב דף פו.) דמקבל טומאה מדרבנן דהני אפילו מדרבנן טהורין כדפריש"ת לעיל (דף ה.) גבי מסגרתו למעלה היתה [ג]: **בנקבות** פסולה. קלת תימה כיון דעשוי למלאות ה"ל גולמי כלי עץ דטהורים כמו קתא דסכינא עד שלא שם הבזרזל: **מהו דתימא בית קיבול העשוי למלאות לא שמיה בית קיבול קמ"ל.** [ד] משמע מהכא דשמיה קיבול וקשה לפירוש הקונטרס דסוף מרבע מיתות (סנהדרין דף סח.) גבי כדור ולימוס דפירש שם בקונטרס דנחלקו ר' אליעזר וחכמים בסדר טהרות דחכמים אומרים אין מקבלין טומאה לפי שכלי עור אין מקבל טומאה אלא אם כן יש לו בית קיבול דאיתקש לשק והאי הואיל וקיבולו נעשה למלאות ולהיות מילואו לתוכו עולמית לא שמיה בית קיבול ור' אליעזר אומר מקבלין טומאה דשמיה בית קיבול ולפירושו אתיא מסקנא דשמעתין כר' אליעזר ורבי אליעזר שמותי הוא ודומק לומר דהכי קאמר קמשמע לן דכי האי דחיצין שמיה בית קיבול לפי שפעמים שנוטלין הברזל מן העץ ועוד קשיא מהא דתניא במס' כלים פ' י"ח (מ"ח) התפילין ד' כלים ואין לך עשוי למלאות יותר מתפילין ובסנהדרין [ה] האדרכתי ובמסכת כלים פרק כ"ו (מ"ב) אמתניתין דצרור המעות ר' אליעזר מטמא וחכמים מטהרין: **באניצי פשתן.** פי' בקונטרס שכך ראוי ליטמא בנגעים כדאמר פ' במה מדליקין (שבת דף מ: ושם) האונן של פשתן משיתלבנו פירוש אניצי פשתן לאחר שתקנו במסרק שקורין בלר"ש בלע"ז משמע שר"ל שהפשתן עצמו מטמא בנגעים קודם טוויה [ד] ולפירושו אתיא שמעתין כרבי יהודה דפלוגתא היא במסכת נגעים פרק י"א (מ"ח) ומייתי לה בפרק במה מדליקין (שם) דתנן שתי וערב מטמא בנגעים מיד [ה] דברי ר"מ רבי יהודה אומר השתי משישלוך [ו] והערב מיד [ז] והאונן של פשתן משיתלבנו [ח] ותמיהה היאך פשתן מטמא בנגעים לשום תנא הא שתי וערב כתיב ועוד דנמלא רבי יהודה מיקל טפי מרבי מאיר בשתי ומתמיר באונן וכי תימא באונן לא פליגי ושמעתין כבולי עלמא אבל מאחר דנראה לטמא בנגעים כשהוא אונן היאך יוצא שתי [ט] מידי טומאה עד שישלך ועוד [י] דאמרינן בפרק במה מדליקין (שם) סומכוס אומר סיככה בטווי פסולה מפני שמטמא בנגעים כמאן כי האי תנא דתנן ומייתי מתניתין דנגעים משמע בהדיא דאין מטמא בנגעים אלא טווי ומיהו בההוא שמעתא גופא פי' בקונטרס אונן של פשתן אלא נטוה [יא] ורולה לומר דפליגי [יב] ועוד קשיא דקאמרינן התם אמר אביי ר' שמעון בן אלעזר וסומכוס אמרו דבר אחד רבי שמעון בן אלעזר הא דאמרן דקתני התם ר' שמעון בן אלעזר אומר כל היוצא מן העץ אין בו משום שבת אבל אם ומסככין בו חוץ מפשתן [יג] והשתא היאך אמרו דבר אחד הא מיפלג פליגי דסומכוס טווי קאמר ור' שמעון בן אלעזר קאמר פשתן אפילו קודם טוויה וכי תימא דלאו דוקא פשתן כמו לענין שבת אבל מקום מנגע דאיירי בטווי טפי מבאונן מאחר דאשכחן רבי יהודה דמטמא אונן בנגעים לכך נראה כמו שפירש בערוך דאונן הוא מטוה של פשתן ושתי וערב דקאמר ר"מ היינו בגמר שייכר בו מהו ערב מהו שתי אבל שזה טווי כלפי היל וזה טווי כלאחר יד אבל דפשתן [יד] הכל שוה ואין ייכר ורבי אליעזר בפ"ק דמסכת ע"ז (דף יז:) דאייתי לה תרי קיבולי ואמרי ליה הי דשתיא הי דערבא יש לפרש בשל גמר שהדבר ייכר אי נמי בשל פשתן ובבקיאין כגון רבן של טרסיים ייכר איזה ראוי לשתי ואיזה ראוי לערב ואנאי פשתן נמי אומר ר"ת שהוא מטוה [טו] וכ"ש בן אלעזר וסומכוס בטווי דווקא מיילי אבל קשה דבמס' נדרים פ' ר' אליעזר אומר פותחין (דף פו:) דאמרינן שמא שערה נאה דומה לאנאי פשתן [טז] (ואיהא דאויה כלל) ועוד תניא בספרי (פרשת תצא) יכול לא יביא גיזי צמר ואנאי פשתן ויתחמם בהן ת"ל שעטנז משמע דאנאי פשתן דומיא דגיזי צמר אלא נטוה ועוד קוגיא דשמעתין מוכחא דהוא פשתן אלא נטוה ודייק ונפיץ מדקאמר בהוצאי פשתן כשרה בהוצאי פשתן אינו יודע ומשמע דמספקא ליה בתרי ולא דייק ודייק ולא נפיץ מכלל דדייק ונפיץ פשיטא ליה דפסולה והיינו אנאי לכן נראה דאנאי פשתן ודאי לאו טווי הוא ואע"ג דאינו מטמא בנגעים הואיל [יז] וקרוב הוא לטומאה [יח] גזור בהו רבנן לפוסלו לסכך כדאשכחן לקמן (טו.) דאיכא דפסיל נסרים משופין משום גזירת כלים [יט] ואפילו מאן דמכשר התם מני למיפסל הכא והא דקאמר סומכוס סיככה בטווי פסולה מדאורייתא קאמר [כ] והא הדין כשאין טווי מדרבנן [כא] כדקאמר ר' שמעון בן אלעזר חוץ מפשתן דמשמע דפשתן כגון אנאי ואמרו דבר אחד דקאמר משום דלר' יהודה דאין מטמא בנגעים עד שיתלבנו לא מיפסלי אנאי לסוכה כיון דרחוקין מטומאה אבל סומכוס קאמר סיככה בטווי דמשמע מיד ואפילו תימני לומר דפסיל ר' יהודה מדרבנן קודם ליבון כמו ר"ש בן אלעזר קודם טוויה על כרחך סומכוס מדאורייתא קאמר מדקאמר מפני שמטמא בנגעים והא דלא קאמר ר' שמעון בן אלעזר וסומכוס ור' מאיר אמרו דבר אחד בסדר המשנה אין כתיב דברי ר' מאיר בתמ' נגעים וכ"ש דיתא טפי הא דקאמר כמאן כי האי תנא ולא קאמר כמאן כר"מ ועוד אמרו דר' מאיר לא איירי בסיכוך אע"ג דהא בהא תליא דכיון דמטמא מיד א"כ יפסול לסכך מדרבנן באנאי פשתן ולעולם אונך של פשתן דר' יהודה טווי כדפירש הערוך וס"ע ועוד י"ל דרבנן דפליגי עליה דסומכוס סברי סיככה בטווי כשרה אע"ג דמטמא בנגעים דקסברי דלא שייך למילף מפסולת גורן ויקב לפסול בדבר המטמא בנגעים מאחר דאין מטמא בשאר טומאות והיינו אמרו דבר אחד במה שאין מסככין בדבר המטמא בנגעים דליכא למימר דאון מפשתן דקאמר ר"ש בן אלעזר בנגד פשתן אייר וכרבנן כמו אין בו משום שבת על שבת דהיינו נגד דהא לאו מלתא היא דבהוא נמי ה"ק כל היוצא מן העץ אין בו משום שבת על שבת חוץ מן היוצא מן הפשתן: אפקותא

דאין מסככין משום גזרת אוצר הא דאורייתא שפיר דמי התם דקתני אינה סוכה אפילו דיעבד מדאורייתא נמי אינה סוכה [ו] אמר רב יהודה אמר רב [א] סככה בחיצין זכרים כשרה בנקבות פסולה זכרים כשרה פשיטא מהו דתימא ניגזור זכרים אטו נקבות קמ"ל [ז] (אמר מר) בנקבות פסולה פשיטא מהו דתימא בית קבול העשוי למלאות לא שמיה קיבול קמשמע לן אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן [ג] [ב] סככה באניצי פשתן פסולה בהוצני פשתן כשרה והושני פשתן איני יודע מהו והושני עצמן איני יודע מה נפשך אי דייק ולא נפיץ הושני קרי ליה אבל תרי ולא דייק הוצני קרי ליה או דלמא תרי ולא דייק נמי הושני קרי ליה אמר רב יהודה הני שושי ושווצרי מסככין בהו אביי אמר בשושי מסככין בשווצרי לא מסככין מ"ט כיון דסרי

פשתן. שמעתי מר' יוחנן כשרה דהיינו כשהוא בהוצין שלו כמו שגדל ולא נשרה במי המשרה ולא נופץ במכתשת: **והושני פשתן איני יודע.** אם כשרה או פסולה: **והושני עצמן איני יודע.** מאי קרי ר' יוחנן הושני: **מה נפשך.** לפרש בהם: **שמא דייק.** במכתשת ולא נפיץ במסרק קרי הושני ואמר בהו איני יודע: **אבל תרי.** שרוי במי המשרה: **ולא דייק.** הוי בכלל הוצני כי ההוא דלא תרי ולא דייק וכשרה: **או דלמא תרי ולא דייק נמי הושני קרי ליה.** ואף הן בכלל ספיקא ולא הוה פשיטא ליה להכשיר אלא בדלא תרי ולא דייק: **שושי.** פליי"ל בלע"ז: **שווצרי.** אריגי"ל בלע"ז. שושי ושווצרי מיני ירקות. ורבי מכיר פירש שווצרי אריג"ל שקורין פלקיר"ל והוא שעניו רחבין וגדל ביעריס: **מסככין בהם.** שאינם מקבלין טומאה לפי שאינן מאכל אדם: דסרי

פשתן. דמשמע הא דיעבד שפיר דמי. ר"פ. ב. דאיירי מדרבנן. תוס' הרא"ש. ג. לא דמו לדף של נחתומין מחמת שהדפיון רחבין וראוי להניח עליהן דבר גזרו עליהן דדמו לבית קיבול. תוס' לעיל ה. ד"ה מקנמתו. ד. דהאי פסולה דאורייתא הוא לפי שהן מקבלין טומאה. ריטב"א. ה. אחר טורוה. פי' הרא"ש פי"א דנגעים מ"ח. ו. יש גורסים משישלה בה"א, שיהו שולין אותו מן היורה ששולקין אותו ללבנו. ר"ש נגעים שם. ז. חוט ערב גם משל שתי כדמוכח בפרק המפלת (כה:) דאמרינן דוולד בתחלת ברייתו שתי יריכותיו כשתי חוטין של ערב ושתי זרועותיו כשתי חוטין של שתי וכפלים הוא כשל שתי מדתנן בפרק אף על פי (סד:) גבי מלאכות שהאשה עושה לבעלה ועושה לו משקל חמש סלעים שתי או משקל עשרה סלעים ערב. ר"ש כלים פ"ל מ"ב. ח. נותנים היו החוטין של פשתן לתוך התנור כדי שיהבהבו ויתלבנו. ר"ש נגעים שם. ט. כשנטוה. ר"ן. י. יש שם באותה סוגיא הוכחה שאין הפשתן שאינו נטווה מטמא בנגעים. ר"ן. יא. ודחק לפרש כן מפני דכבר תנא שתי וערב. תוס' שבת מ: ד"ה אונן. יב. [ו]מאן אמרה סומכוס להא דר' מאיר דאמר מטמא מיד שנטווה. רש"י שבת מ: יג. ולא קאמר חוץ מבגד פשתן משמע אע"ג דלאו בגד שלא נטוה כגון אונין. שם. יד. אונין של פשתן שהוא הטווי לא הוזכר לא

גליון הש"ם

תוס' ד"ה מהו דתימא **כו' משמע מהכא** דשמיה קיבול. עיין תשובת שבות יעקב מ"ל סי' לג:

לעזי רש"י

פלקו"ש (פליקו"ש). קני חיצים. צרבי"ש (ציירי"ש). מסרק לפשתן. רישש"א (רישיט"ש). אגודות פשתן. פלי"א. שֶׁרֶך. ארנייז"א. לענה. ארב"א (אירב"א) פליקר"א (פוליקייר"א). עשב.

מוסף תוספות

א. דמשמע הא דיעבד שפיר דמי. ר"פ. ב. דאיירי מדרבנן. תוס' הרא"ש. ג. לא דמו לדף של נחתומין מחמת שהדפיון רחבין וראוי להניח עליהן דבר גזרו עליהן דדמו לבית קיבול. תוס' לעיל ה. ד"ה מקנמתו. ד. דהאי פסולה דאורייתא הוא לפי שהן מקבלין טומאה. ריטב"א. ה. אחר טורוה. פי' הרא"ש פי"א דנגעים מ"ח. ו. יש גורסים משישלה בה"א, שיהו שולין אותו מן היורה ששולקין אותו ללבנו. ר"ש נגעים שם. ז. חוט ערב גם משל שתי כדמוכח בפרק המפלת (כה:) דאמרינן דוולד בתחלת ברייתו שתי יריכותיו כשתי חוטין של ערב ושתי זרועותיו כשתי חוטין של שתי וכפלים הוא כשל שתי מדתנן בפרק אף על פי (סד:) גבי מלאכות שהאשה עושה לבעלה ועושה לו משקל חמש סלעים שתי או משקל עשרה סלעים ערב. ר"ש כלים פ"ל מ"ב. ח. נותנים היו החוטין של פשתן לתוך התנור כדי שיהבהבו ויתלבנו. ר"ש נגעים שם. ט. כשנטוה. ר"ן. י. יש שם באותה סוגיא הוכחה שאין הפשתן שאינו נטווה מטמא בנגעים. ר"ן. יא. ודחק לפרש כן מפני דכבר תנא שתי וערב. תוס' שבת מ: ד"ה אונין. יב. [ו]מאן אמרה סומכוס להא דר' מאיר דאמר מטמא מיד שנטווה. רש"י שבת מ: יג. ולא קאמר חוץ מבגד פשתן משמע אע"ג דלאו בגד שלא נטוה כגון אונין. שם. יד. אונין של פשתן שהוא הטווי לא הוזכר לא

שתי ולא ערב לפי שלא ניכר איזה שתי ואיזה של ערב. תוס' שבת מ: ד"ה אונין. טו. דודאי אניצי פשתן אינן מקבלין שום טומאה עד שיהא ארוג אלא דמקבלין טומאת נגעים בטווי מידי דהוי שתי וערב. ריטב"א. טז. משמע דאינו טווי אלא דדייק ונפיץ ודומה לשער אדם ומגונה הוא כמו שער לקרי. תוס' הרא"ש שבת מ: יז. וקרוב הוא לטוותן. ר"ן. יח. וטווי הוא דאסור מן התורה הואיל דמטמא בנגעים. תוס' שבת מ: ד"ה ר' שמעון. יט. אע"ג דשטוחי כלי עץ נינהו, ולא מקבלים טומאה, גזר בהו אטו כלים המקבלים טומאה. רש"י לקמן טו. כ. מדאמר מפני שמטמא בנגעים דמדרבנן אין סברא לאוסרו אי מדאורייתא שרי לסכך בטומאת נגעים גזירה משום טומאת מת. תוס' שבת שם. כא. כיון דבטווי אסור מדאורייתא א"כ באניצי פשתן יאסור מדרבנן מפני שהוא קרוב לטווי. שם.

דסרי ריחייהו. מבאים ריחס: **היזמי והיגי.** מיני סנה: **דנפרי טרפייהו.** נוטרין עלין שלהן: **אפקותא דדיקלא.** מולא הדקל כשהוא סמוך לקרקע יולאים בו דוקרנין הרבה סביב סביב: **ואע"ג דאגידי.** שמחוברין ענפי האילן יחד ודמי לחבילין דאמרן אין מסככין בהן: **ואע"ג דהדר אגיד להו אימה.** הענפים של מעלה כדי להסביבן מפני שמתפללין לכאן ולכאן ומוקפין[ד] למעלה ואין סותמים הנקב: **אגד בחד לא שמיה אגד.** כל דבר יחידי המחובר יחד ואוגדו בפני עלמו אינה אגודה עד שיתן דבר אחר עמו ויאגדם יחד: **דוקרי דקני.** כעין אפקותא דדיקלא אלא שזה של קנים וזה של דקליס: **קנים ודוקרנים.** משמע תרי מילי ודוקרנים כמו יחפור בדקר (ביצה דף ג.) פל"א בלע"ז: **קנים של דוקרנים.** שיולאים בגזעם כמין דוקרנים הרבה: **מסככין בהן.** ולא משווין להו כחבילה: **מרריתא דאגמא.** חזרת של אגם: **חוזב.** כל היכא דכתיב חוזב דרש ליה הכי: **ולא לא חוזב שיש לו שם לווי.** הכא נמי מרור כתיב ולא מררתא דאגמא דהוא שם לווי: **כל שנשתנה שמו קודם מתן תורה.** שיש בו מכמה מינין וכל אחד שם לווי לו כמו חזב כוחלית וקודם מתן תורה היה זה שמו ובאתה תורה והקפידה שכתוב בכמה מקומות חזב ולא נכתב באחד מהן אחד משמות הללו ש"מ אסתם חזב קפיד רחמנא: **הני.** מרריתא לא נשתנה שמם קודם מתן תורה וכשניתנה תורה לא היו קרויין אלא מרור סתם וכשהזכיר מרורים אף זה היה במשמע: **לא שמיה אגד.** לא לענין חבילה לסכך ולא לענין אגודת חזב: **אלשה קלחין.** שרשין: **ובכן אלשה גבעולין.** גבעול לכל קלח. גבעול הוא קנה האמצעי שהזרע ברלשו נקנסוס ופשתן: **רבי יוסי אומר.** לקמן מפרש פלוגתייהו: **שיריו.** אם נפל האחד לאחר זמן שיריו כשרים בשניס: **גרדומיו.** כשמזין בו פעמים הרבה מתוך שגבעוליו רכים משתברים וכל שהוא המשתייר באגודה כשר ובלבד שישתייר מכל אחד ואחד כל שהוא שתהא שם אגודתו קיימת: **קא סלקא דעתיה.** דהא דאמר רב חסדא שניס מחלוקת רבי יוסי ורבנן הכי מפרש פלוגתייהו והכי שמעינן לה דמדשיריו שניס לר' יוסי תחילתו ומי שניס דיעבד: **למלוה.** לכתחילה: **ומדרבי יוסי.** בעי שלא מיהא למלוה מכלל לרבנן דאמרי שלשה לעכב דאי אינהו נמי למלוה ולא לעכב מאי אתא רבי יוסי לאיפלוגי ומאי מחלוקת דקאמר רב חסדא לדרבי יוסי שמיה אגד ולרבנן לא שמיה אגד: **אחזב שפחילתו שניס.** פסול וכן אחזב שלשה ונפלו שניס מן האגודה ונשתייר אחד פסול: **ואינו כשר לו.** כלומר אין תחילתו כשר אלא בשלשה דבעינר מהכי נאו אגודה היא ואין שיריה כשרים אלא בשניס: **איפוך.** סברא דידן דאמרן לעיל קא סלקא דעתיה דנפרשה לרב חסדא הכי דלר' יוסי שלשה לעכב כדמפרש הכא בהדיא ומכלל דשלשה ה) (לרבנן שמע רבי יוסי) דקאמרי למלוה ולא לעכב: **והתניא.** בגיאותא: **לרבנן** לא גרסינן. אתיין זו לשון גמרא ומייהו על כרחך רבנן קאמרי לה דהא ר' יוסי שלשה לעכב שמעינן לה: **אחזב שפחילתו שניס.** כשר: **ושיריו אחד.** נמי כשר: **ולא פסול.** בתחילתו עד שיהא אחד. וקס"ד דסיפא נמי הכי מיפרשא ואין שיריו פסולים עד שיהא אחד ולהכי פריך שיריו אחד סלקא דעתיך ליפסל והא קתני כשר: אלא

אפקותא דדיקלא. מולא הדקל כשהוא סמוך לקרקע יולאין בו דוקרנין הרבה סביב סביב: **ואע"ג דאגידי.** בענפי האילן יחד כך פירש בקונטרס ואין זה אלוותא דדיקלא דפרק כל שעה (פסחים דף לט. ושם) דההוא עשב הגדל סביב הדקל ויולאים בו משום מרור ואי מן הדקל הוא א הא אמר התם מה מלה מן הזרעים ואפשר דהיינו ערקבלין דסוף עושין פסין (עירובין דף כו:) דמפרש התם בגמרא אלוותא חריותא ופי' שם בקונטרס שהוא סיב הגדל סביב הדקל ולריך לומר דמין זרע הוא ומיהו מדתנן בפרק לולב הגזול (לקמן דף לו:) אין מוגדים את הלולב אלא במינו ואמר רבא בגמרא אפילו בסיב ואפילו בעיקרא דדיקלא שמע מינה דאין זה עשב אלא מן הדקל עלמו הוא ואין זה ערקבלין:

מרריתא דאגמא. פי' בקונטרס חזרת של אגם ואין משמע כן בפרק כל שעה (פסחים דף לט.) דאמרינן רבינא אשכחיה לרב אחא בריה דרבא דהוה מחזר אמרריתא אמר ליה מאי דעתיך אי משום דמריר טפי והאתן תנן חזרת אלמא אין זה חזרת אלא מין אחר הוא שאמו מרריתא ויש ממנו שמגדל באגם ושורש שלו נקרא תיעה בפרק אלו טרפות (חולין דף נט. ושם) מאי תיעה עיקרא דמרריתא:

משום דשביחן באגמא. כי האי גוונא משני רבא פרק אלו טרפות (חולין דף סב:) גבי תורין של רחב' ואביי נמי אף על גב דמשני הכא והתם שיוויי אחריני מכל מקום מודה לרבא דהא בפרק אותו ואת בנו (שם דף פ.) מכשירין עזי דבאלא לגבי מזבח:

בשלש שמיה אגד. תימה דבמסכת אבות (פ"ג מ"ו) משמע דפחות מחמשה לא שמיה אגד דתנן עשרה שיושבין ועוסקין בתורה שכינה ביניהן שנאמר אלהים נצב בעדת אל ומנין אפילו חמשה שנאמר ואגודתו על ארץ יסדה ומנין שאפילו שלשה שנאמר בקרב אלהים ישפוט ואית ספרים דגרסי איפכא דחמשה נפקא לן מבקרב משום דאעדת דרשיה דקרא קאי ובלשון בקרב משמע אמצע כלומר בחצי עדה דהיינו חמשה ישפוט ושלשה נפקא לן מואגודתו על ארץ יסדה ובפ"ק דברכות (דף ו.) לא משמע כן דאמר התם מנין לעשרה שמתפללין שכינה ביניהם שנאמר אלהים נצב בעדת אל ומנין לשלשה שיושבין בדין שכינה ביניהם שנאמר בקרב אלהים ישפוט ב וגירסא קמייתא ניחא ושמא דאף על גב דבעלמא חשיבא אגודה בשלשה אי קרא דואגודתו על ארץ יסדה לא מיתוקס אלא בחמשה משום דכתיב אף ידי יסדה ארץ וביד יש בה חמש אצבעות:

מצות אזוב שלשה קלחים. גבי אזוב דפרה לא כתיב אגודה אלא גבי אזוב דפסח מצרים כתיב ובסיפרי (פרשת חקת) יליף בג"ש לקיחה לקיחה מה להלן שלשה דאין אגודה בפחות משלשה אף כאן שלשה ורבנן דלא יליפי לעיל גבי לולב לקיחה דמכשרי בשאינו אגוד קסברי דמחזוב לאחוב נאמרה גזרה שוה ותימה דאי גזרה שוה היא הא קתני סיפא דהך משנה בסוף פרק אחד עשר דפרה לא אגדן כשר ומ"ש מלולב לרבי יהודה דתניא אגוד כשר שאינו אגוד פסול משום דיליף לקיחה לקיחה:

ובהן שלשה גבעולין. גבעול אחד לכל קלח וקלח דאי שלשה לכל קלח וקלח אם כן היינו ר' יהודה דקתני סיפא ר' יהודה אומר שלש על שלש ומשנה זו שנויה באורך במסכת פרה (פי"א מ"ט) אלא שהגמרא קגרה: **וגרדומיו כל שהוא.** בפרק התכלת (מנחות דף לה:) דאמרי בני רבי חייא גרדומי תכלת כשרין וגרדומי אחוב כשרין אגב תכלת נקט אחוב דגרדומי אחוב תניא דמשנה היא במסכת פרה (שם) אי נמי משום אחוב דמצורע איצטריך:

דסרי ריחייהו. מבאים ריחס: **היזמי והיגי.** מיני סנה: **דנפרי טרפייהו.** נוטרין עלין שלהן: **אפקותא דדיקלא.** מולא הדקל כשהוא סמוך לקרקע יולאים בו דוקרנין הרבה סביב סביב: **ואע"ג דאגידי.** שמחוברין ענפי האילן יחד ודמי לחבילין דאמרן אין מסככין בהן: **ואע"ג דהדר אגיד להו אימה.** הענפים של מעלה כדי להסביבן מפני שמתפללין לכאן ולכאן ומוקפין[ד] למעלה ואין סותמים הנקב: **אגד בחד לא שמיה אגד.** כל דבר יחידי המחובר יחד ואוגדו בפני עלמו אינה אגודה עד שיתן דבר אחר עמו ויאגדם יחד: **דוקרי דקני.** כעין אפקותא דדיקלא אלא שזה של קנים וזה של דקליס: **קנים ודוקרנים.** משמע תרי מילי ודוקרנים כמו יחפור בדקר (ביצה דף ג.) פל"א בלע"ז: **קנים של דוקרנים.** שיולאים בגזעם כמין דוקרנים הרבה: **מסככין בהן.** ולא משווין להו כחבילה: **מרריתא דאגמא.** חזרת של אגם: **חוזב.** כל היכא דכתיב חוזב דרש ליה הכי: **ולא לא חוזב שיש לו שם לווי.** הכא נמי מרור כתיב ולא מררתא דאגמא דהוא שם לווי: **כל שנשתנה שמו קודם מתן תורה.** שיש בו מכמה מינין וכל אחד שם לווי לו כמו חזב כוחלית וקודם מתן תורה היה זה שמו ובאתה תורה והקפידה שכתוב בכמה מקומות חזב ולא נכתב באחד מהן אחד משמות הללו ש"מ אסתם חזב קפיד רחמנא: **הני.** מרריתא לא נשתנה שמם קודם מתן תורה וכשניתנה תורה לא היו קרויין אלא מרור סתם וכשהזכיר מרורים אף זה היה במשמע: **לא שמיה אגד.** לא לענין חבילה לסכך ולא לענין אגודת חזב: **אלשה קלחין.** שרשין: **ובכן אלשה גבעולין.** גבעול לכל קלח. גבעול הוא קנה האמצעי שהזרע ברלשו נקנסוס ופשתן: **רבי יוסי אומר.** לקמן מפרש פלוגתייהו: **שיריו.** אם נפל האחד לאחר זמן שיריו כשרים בשניס: **גרדומיו.** כשמזין בו פעמים הרבה מתוך שגבעוליו רכים משתברים וכל שהוא המשתייר באגודה כשר ובלבד שישתייר מכל אחד ואחד כל שהוא שתהא שם אגודתו קיימת: **קא סלקא דעתיה.** דהא דאמר רב חסדא שניס מחלוקת רבי יוסי ורבנן הכי מפרש פלוגתייהו והכי שמעינן לה דמדשיריו שניס לר' יוסי תחילתו ומי שניס דיעבד: **למלוה.** לכתחילה: **ומדרבי יוסי.** בעי שלא מיהא למלוה מכלל לרבנן דאמרי שלשה לעכב דאי אינהו נמי למלוה ולא לעכב מאי אתא רבי יוסי לאיפלוגי ומאי מחלוקת דקאמר רב חסדא לדרבי יוסי שמיה אגד ולרבנן לא שמיה אגד: **אחזב שפחילתו שניס.** פסול וכן אחזב שלשה ונפלו שניס מן האגודה ונשתייר אחד פסול: **ואינו כשר לו.** כלומר אין תחילתו כשר אלא בשלשה דבעינר מהכי נאו אגודה היא ואין שיריה כשרים אלא בשניס: **איפוך.** סברא דידן דאמרן לעיל קא סלקא דעתיה דנפרשה לרב חסדא הכי דלר' יוסי שלשה לעכב כדמפרש הכא בהדיא ומכלל דשלשה ה) (לרבנן שמע רבי יוסי) דקאמרי למלוה ולא לעכב: **והתניא.** בגיאותא: **לרבנן** לא גרסינן. אתיין זו לשון גמרא ומייהו על כרחך רבנן קאמרי לה דהא ר' יוסי שלשה לעכב שמעינן לה: **אחזב שפחילתו שניס.** כשר: **ושיריו אחד.** נמי כשר: **ולא פסול.** בתחילתו עד שיהא אחד. וקס"ד דסיפא נמי הכי מיפרשא ואין שיריו פסולים עד שיהא אחד ולהכי פריך שיריו אחד סלקא דעתיך ליפסל והא קתני כשר: אלא

אפקותא דדיקלא. מולא הדקל כשהוא סמוך לקרקע יולאין בו דוקרנין הרבה סביב סביב: **ואע"ג דאגידי.** בענפי האילן יחד כך פירש בקונטרס ואין זה אלוותא דדיקלא דפרק כל שעה (פסחים דף לט. ושם) דההוא עשב הגדל סביב הדקל ויולאים בו משום מרור ואי מן הדקל הוא א הא אמר התם מה מלה מן הזרעים ואפשר דהיינו ערקבלין דסוף עושין פסין (עירובין דף כו:) דמפרש התם בגמרא אלוותא חריותא ופי' שם בקונטרס שהוא סיב הגדל סביב הדקל ולריך לומר דמין זרע הוא ומיהו מדתנן בפרק לולב הגזול (לקמן דף לו:) אין מוגדים את הלולב אלא במינו ואמר רבא בגמרא אפילו בסיב ואפילו בעיקרא דדיקלא שמע מינה דאין זה עשב אלא מן הדקל עלמו הוא ואין זה ערקבלין:

מרריתא דאגמא. פי' בקונטרס חזרת של אגם ואין משמע כן בפרק כל שעה (פסחים דף לט.) דאמרינן רבינא אשכחיה לרב אחא בריה דרבא דהוה מחזר אמרריתא אמר ליה מאי דעתיך אי משום דמריר טפי והאתן תנן חזרת אלמא אין זה חזרת אלא מין אחר הוא שאמו מרריתא ויש ממנו שמגדל באגם ושורש שלו נקרא תיעה בפרק אלו טרפות (חולין דף נט. ושם) מאי תיעה עיקרא דמרריתא:

משום דשביחן באגמא. כי האי גוונא משני רבא פרק אלו טרפות (חולין דף סב:) גבי תורין של רחב' ואביי נמי אף על גב דמשני הכא והתם שיוויי אחריני מכל מקום מודה לרבא דהא בפרק אותו ואת בנו (שם דף פ.) מכשירין עזי דבאלא לגבי מזבח:

בשלש שמיה אגד. תימה דבמסכת אבות (פ"ג מ"ו) משמע דפחות מחמשה לא שמיה אגד דתנן עשרה שיושבין ועוסקין בתורה שכינה ביניהן שנאמר אלהים נצב בעדת אל ומנין אפילו חמשה שנאמר ואגודתו על ארץ יסדה ומנין שאפילו שלשה שנאמר בקרב אלהים ישפוט ואית ספרים דגרסי איפכא דחמשה נפקא לן מבקרב משום דאעדת דרשיה דקרא קאי ובלשון בקרב משמע אמצע כלומר בחצי עדה דהיינו חמשה ישפוט ושלשה נפקא לן מואגודתו על ארץ יסדה ובפ"ק דברכות (דף ו.) לא משמע כן דאמר התם מנין לעשרה שמתפללין שכינה ביניהם שנאמר אלהים נצב בעדת אל ומנין לשלשה שיושבין בדין שכינה ביניהם שנאמר בקרב אלהים ישפוט ב וגירסא קמייתא ניחא ושמא דאף על גב דבעלמא חשיבא אגודה בשלשה אי קרא דואגודתו על ארץ יסדה לא מיתוקס אלא בחמשה משום דכתיב אף ידי יסדה ארץ וביד יש בה חמש אצבעות:

מצות אזוב שלשה קלחים. גבי אזוב דפרה לא כתיב אגודה אלא גבי אזוב דפסח מצרים כתיב ובסיפרי (פרשת חקת) יליף בג"ש לקיחה לקיחה מה להלן שלשה דאין אגודה בפחות משלשה אף כאן שלשה ורבנן דלא יליפי לעיל גבי לולב לקיחה לקיחה דמכשרי בשאינו אגוד קסברי דמחזוב לאחוב נאמרה גזרה שוה ותימה דאי גזרה שוה היא הא קתני סיפא דהך משנה בסוף פרק אחד עשר דפרה לא אגדן כשר ומ"ש מלולב לרבי יהודה דתניא אגוד כשר שאינו אגוד פסול משום דיליף לקיחה לקיחה:

ובהן שלשה גבעולין. גבעול אחד לכל קלח וקלח דאי שלשה לכל קלח וקלח אם כן היינו ר' יהודה דקתני סיפא ר' יהודה אומר שלש על שלש ומשנה זו שנויה באורך במסכת פרה (פי"א מ"ט) אלא שהגמרא קגרה: **וגרדומיו כל שהוא.** בפרק התכלת (מנחות דף לה:) דאמרי בני רבי חייא גרדומי תכלת כשרין וגרדומי אחוב כשרין אגב תכלת נקט אחוב דגרדומי אחוב תניא דמשנה היא במסכת פרה (שם) אי נמי משום אחוב דמצורע איצטריך:

מסורת הש"ס

ה) חולין סב: פרה פי"ח מ"ז ספרי פ' חקת [נגעים פי"ד מ"ו], ב) [פי' אחוב שים בו לבע כמו כתם. ערוך ערך כתל ג], ג) שבת קט: פרה פי"ח [מ"ט ע"ש], ד) בס"א: ונזקפין, ה) [צ"ל דלר' יוסי שמע לרבנן],

הגהות הב"ח

(א) גמ' שביק לה ונפיק: (ב) שם רבי יוסי אומר אחוב שתחילתו: (ג) שם והתניא אחוב שתחילתו:

גליון הש"ם

גמרא שנים מחלוקת ר"י ורבנן בי. לא זכימי להבין מה ראיה מתכמים מדמכשירין בדיעבד דמקרי אגד הא בלא אגדו כלל ג"כ כשר בדיעבד דקתני במתני' לא פסקן ולא אגדן כשר. ופתוס' הקשו דאמאי כשר וכו' וכ"מ סוכה בתי"ט דהגז"ש הוי רק אמתכמא ס"ל רק למלוה יהיה אין שיהיה מין בלא אגדו כשר דיעבד מהיכן נשמע דאגד שנים שמיה אגד ול"ע:

מוסף רש"י

אחוב ולא אחוב יון. וכל אלו מין אחוב הן אלא שיש להן שם לווי (חולין שב:). **מצות אחוב שלשה קלחים.** דאגודה כתיב ואין אגודה פחות מג', **ובהן שלשה גבעולין.** כגל קלח ג' גבעולין, קנים דקים כעין של קנבוס (שבת קסז:).

מוסף תוספות

א. שהוא מין אילן. תוס' פסחים לט. ד"ה אצוותא. ב. ואין ב"ד פחות משלשה. רבינו יונה פ"ג מ"ו.

רבינו חננאל

ה) היזמי והיגי, מיני קרצים הם. כיון שנמשכת ומתייבשין נושרין עליהן על המטעמים ועליהם עצמם, ולפיכך אמרו אין מסככין בהם, חיישינן דלמא נקטה דעתיה מינייהו ונפיק ושביק לסוכה. אפקותא דדיקלא, פירוש הצואר של דקל שנחתך מן הדקל והחריות עמו דבוקים, מסככין, ולא גזרינן משום חבילות, דהני אגידתן אינגוד בידי שמים הוא, כלומר בריינתן כך היא. ואע"פ שחזור ואוגדן, אינן דומין לחבילות הנאגדין, מפני שכל החריות הללו שעיקרן באפקותא כאחד מהן חשובין, וקיימא לן אגד בחד לא שמיה אגד. דוקרני דקני, עיקר הקנים שנתלשו ויש בהן קנים הרבה דבוקים בעיקרן, מסככים בהן. דינם כדין האפקותא. כיון שהזכיר שמרעות של רב חסדא משמיה דר' אבונא בר

עין משפט נר מצוה

פא א ב מיי' שם הלכה ג טוש"ע שם סעיף יד:
פב ג מיי' פ"ה מהלכות סוכה הלכה יא [טוש"ע א"ח שם סעיף טו]:
פג ד טוש"ע א"ח סימן תצג סעיף ה:
פד ה מיי' פי"א מהל' פרה הלכה ה:
פה ו ז שם הלכה ד:

לעזי רש"י

פיל"א. יעה.

רבינו חננאל (המשך)

רב שילא, הזכיר נמי מרריאתא והאזוב שיש לו שם לווי פשוטה היא. ג) **נחשיב** אבייי במרריתא דאגמא ואמר כל שנשתנה שמו קודם מתן תורה, ובאתה תורה והקפידה עליו זהו שם לווי. סבר אביי שאין עליך לדוק בדוקיא הזו אלא בדברים שנשתנו שמותן קודם מתן תורה ובאתה תורה והקפידה עליו ונקרא בה, פי' בתורה, כשם השני שנשתנה אליו ולא נקרא בשם הראשון, כגון זה חרשישין לשם לווי ואין כשר אלא שנקרא סתם. ודברים שנשתנה שמן אין אנו יודעים אותן אלא זה רבותינו הודיענונו שלא נשתנו שמן, ובשמועה באלו טרפות בתורין של רחבה]. אמר **רב חסדא** אגד בחד לא שמיה אגד דאמרן, שלשה הוי איגוד, שנים מחלוקת, רבנן סברי הוי איגוד ור' יוסי סבר לא הוי איגוד. דכתיב ולקחתם אגודת אזוב, וכתיב ולקח אזוב וטבל במים, וילפינן לקיחת אזוב ג) [מלקיחת אזוב], כלומר דבעינן איגוד. ותנן במסכת פרה פרק י"א מצות אזוב שלשה קלחים ובהן שלשה גבעולים, ר' יהודה אומר של שלשה שלשה. אזוב שיש בו ג' קלחים מפסגו ואגדו. פסגו ולא אגדו, אגדו ולא פסגו, לא אגדו ולא פסגו [כשר]. ר' יוסי אומר שלשה גבעולים, שיריים שנים, וגרדומיו כל שהוא. ואוקימנא לר' יוסי ג' גבעולים לעכב, כלומר השנים ד) אינן נאגדין לפיכך פסולין. לרבנן למצוה שלשה ואם עשה שנים כשר. כדתניא אזוב לרבנן תחלתו שנים, ושיריו אחד כשר, ואינו פסול אלא עד שיהא אחד כשיריו. ירושלמי אין חבילה פחות מכ"ה.

ה) מד' רבינו נראה דגריס בדברי אביי דגם בהיזמי אין מסככין ולא כרי' דאין וא"ש.
ג) בכת"י לאלן לג. מוסתק פירוש זה הסייק לקמיין ומכתב שם "זאת מגאמתי בלד הלף". ולכאו' אינו מתאים לגשון של רבינו ונראה יותר שזה פירוש מגמתן [ולכן נכתב בחות שוטה] ויש לעיין היטב.
ד) נראה לל"ל לקיחה לקיחה מהתם לגומר וכו'.
ד) נראה לל"ל דשנים אין נקראים אגודה לפיכך פסולין.

ירקות שאמרו חכמים. בפסח שאדם יוצא בהן ידי מרור חזרת ועולשין ותמכא וחרחבינא דקות הן מאד טינב"ש בלע"ז הלכך אין חוששין בהן בפני הטומאה אם סיכך בהן גג [א] ומדרבנן הוא דגזור רבנן עלייהו שלא יסמכו עליהן לחוץ מפני הטומאה דלמא סמכו עלייהו נמי לכי יבשי ומייהו מדאורייתא חייבי דלא מקבלי טומאה דלאו מאכל אדם מחיצה אינו אלא שסתום בירקות אלו. ב. ואית דמפרשי לפום נוסחי דגרסינן אין מביאין דכולהו מדינא ניגהו ולא מדרבנן דכיון דלאו בני קיומא ניגהו לשבעת ימים מחשתא חשיבי כמאן דליתנהו. ויעב"ש. ג. משום דהוי אוכל ומקבל טומאה ואין חוצץ בפני הטומאה. תוס' חולין קכט. ד"ה בית. ד. והלא הגך ירקות דפסח מאכל אדם ניגהו דנקחין בכסף מעשר. ר"פ. ה. שאלה הם חשובין אוהל בין להביא טומאה בין לחוץ בפני הטומאה. תוס' ריי"ד. ו. והוי דומיא דעוף הפורח שאינו לא חוצץ ולא מביא. תוס' ב"ב כ. ד"ה שנלו. ז. וממעטין את הטפח שלא תעבור מבית לבית. תוס' ריי"ד. ח. דניחא ליה באותן ידות שיהו מחוברות לאוכלין כי היכי דלא ליבדרן אוכלין ויהיו משומרין עם הידות. ויעב"ש. ט. [ד]נהי דלאחר שבטלן לא מקבלי טומאה, פסולין בשעת סיכוך משום תעשה ולא מן העשוי דבשעת סיכוך טמאים היו דלא בטילי עד לאחר הסיכוך. תוס' חולין"ש. י. בגוף האוכלין. ריי"ש.

אלא אימא עד שתהא תחלתו כשיריו אחד דרש מרימר [א] הני איסורייתא דסורא מסבכין בהו אע"ג דאגדן למנינא בעלמא הוא דאגדן א"ר אבא הני צריפי דאורבני כיון שהותרה ראשי מעדנים שלהן כשרין והא אגידי מתתאי אמר רב פפא דשרי להו (ואמר) רב הונא בריה דרב יהושע [ב] אפילו תימא דלא שרי להו כל אגד שאינו עשוי לטלטלו לא שמיה אגד א"ר אבא אמר שמואל ירקות שאמרו חכמים אדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח מביאין את הטומאה ואין חוצצין בפני הטומאה [ג] ופוסלין בסוכה משום אויר מ"ט כיון דלכי יבשי פרכי ונפלי כמאן דליתנהו דמי ואמר רבי אבא אמר רב הונא [ד] הבוצר לגת אין לו ידות ורב מנשיא בר גדא אמר רב הונא [ה] הקוצר לסכך אין לו ידות מאן דאמר קוצר כל שכן בוצר דלא ניחא ליה דלא נימצייה לחמריה מאן דאמר בוצר שאין לו ידות אבל קוצר יש לו ידות דניחא ליה דליסכך בהו כי היכי דלא ליבדרן נימא דרב מנשיא בר גדא תנאי היא דתניא [ו] סוכי תאנים ובהן תאנים פרכילין ובהן ענבים קשין ובהן שבלים מכבדות ובהן תמרים כולן אם פסולת מרובה על האוכלין כשרה ואם לאו פסולה אחרים אומרים עד שיהו קשין מרובין על הידות ועל האוכלין מאי לאו בהא קא מיפלגי דמר סבר יש להן ידות ומר סבר אין להן ידות לרבי אבא ודאי תנאי היא לרב מנשיא בר גדא מי לימא תנאי היא אמר לך רב מנשיא דכולי עלמא סברי הקוצר לסכך אין לו ידות והכא במאי עסקינן [ז] כגון שקוצצן לאכילה ונמלך עליהן לסיכוך אי קוצצן לאכילה מאי טעמייהו דרבנן וכי תימא קסברי רבנן כיון דנמלך עליהן לסיכוך בטלה ליה מחשבתו ומי בטלה ליה מחשבה בהכי והתנן [ח] כל הכלים

אלא. אתחלתו קאי והכי קאמר אין תחילתו פסול עד שיהא הוא כשיעור שיריו דהיינו אחד אלמא לרבנן שלשה דקאמרינן לעיל למלוה דאי לעבה הא מני לא רבי יוסי ולא רבנן: **איסורייתא דסורא.** חבילי קנים שהיו עושין למכור בשוק ומוכרין אותם במנין: **מסכין בהן.** ואין בהם משום גזרת אוכל דכל יומת השנה לפי שאין דרך להניעם בחגדה: **אגד למנינא בעלמא.** אגדיהנו על שימכרו והלוקחן ליישבן מתיר אגדן הלכך המסכך בהן לשם סוכה אינו צריך להתיר אגדן: **צריפי.** כמין כוך עגול כבובע ונחבאים בתוכו לימיד עופות: **דאורבני.** עשוי מענפי ערבות וגולין אותו מתחתיו פיו רחב ולמעלה קושרין ראשי הענפים בחבל קשר אחד כעין כלי מלודות שלדין דגים קטנים שעושין בגומא שקורין יונק"ש אבל אין בצריף שלשה וארבעה בתי אריגה כמו שיש למלודה: **ראשי מעדנים.** קשר העליון. מעדנים כמו התקשר מעדנות כימה (איוב לח): **מתתאי.** לגד פיו הוא קלוע: **דשרי להו.** מתיר ראשי החוט שהוא קלוע בו ואינו צריך להפקיע הקליעה: **שאינו עשוי לטלטלו.** כגון זה שמשהתיר קשר העליון אם אתה מטלטלו הוא ניתק מאליו שאין לו אלא פיו קלוע כמין גדיל לאחוז את הענפים: **ירקות שאמרו חכמים.** בפסח שאדם יוצא בהן ידי מרור חזרת ועולשין ושאר מכרותיהן דקות הם טינב"ש בלע"ז הלכך אין חוששין בפני הטומאה אם סיכך בהן גג ומדרבנן הוא דגזור עליהו שלא יסמכו עליהן לחוץ בפני הטומאה דלמא סמכי עלייהו לכי יבשי ממי. מיהו בעודן לחין חוששין מדאורייתא משום דלא מקבלי טומאה דלאו מאכל אדם מיהו [ט] (דאי מקבלי טומאה לא חייבי בפני הטומאה) ולכי יבשי אין חלילתן חלילה כדמפרש דמפרכי ונפלי: **ומביאין את הטומאה.** בעודן לחין וכל כמה דלא יבשי אהל הוא מדאורייתא: **ופוסלין בסוכה משום אויר.** כשיעור שאויר פוסל בה היינו בשלשה טפחים כדאמרינן לקמן בפירקין (דף יח.) אויר בשלשה. ולא משערינן להו לפסול כשיעור שאר

אלא אימא עד שתהא תחלתו כשיריו אחד. בפסח שאדם יוצא בהן ידי מרור חזרת ועולשין ותמכא וחרחבינא דקות הן מאד טינב"ש בלע"ז הלכך אין חוששין בהן בפני הטומאה אם סיכך בהן גג [א] ומדרבנן הוא דגזור רבנן עלייהו שלא יסמכו עליהן לחוץ מפני הטומאה דלמא סמכו עלייהו נמי לכי יבשי ומייהו מדאורייתא חייבי דלא מקבלי טומאה דלאו מאכל אדם מחיצה אינו אלא שסתום בירקות אלו. ב. ואית דמפרשי לפום נוסחי דגרסינן אין מביאין דכולהו מדינא ניגהו ולא מדרבנן דכיון דלאו בני קיומא ניגהו לשבעת ימים מחשתא חשיבי כמאן דליתנהו. ויעב"ש. ג. משום דהוי אוכל ומקבל טומאה ואין חוצץ בפני הטומאה. תוס' חולין קכט. ד"ה בית. ד. והלא הגך ירקות דפסח מאכל אדם ניגהו דנקחין בכסף מעשר. ר"פ. ה. שאלה הם חשובין אוהל בין להביא טומאה בין לחוץ בפני הטומאה. תוס' ריי"ד. ו. והוי דומיא דעוף הפורח שאינו לא חוצץ ולא מביא. תוס' ב"ב כ. ד"ה שנלו. ז. וממעטין את הטפח שלא תעבור מבית לבית. תוס' ריי"ד. ח. דניחא ליה באותן ידות שיהו מחוברות לאוכלין כי היכי דלא ליבדרן אוכלין ויהיו משומרין עם הידות. ויעב"ש. ט. [ד]נהי דלאחר שבטלן לא מקבלי טומאה, פסולין בשעת סיכוך משום תעשה ולא מן העשוי דבשעת סיכוך טמאים היו דלא בטילי עד לאחר הסיכוך. תוס' חולין"ש. י. בגוף האוכלין. ריי"ש.

אלא אימא עד שתהא תחלתו כשיריו אחד דרש מרימר [א] הני איסורייתא דסורא מסבכין בהו אע"ג דאגדן למנינא בעלמא הוא דאגדן א"ר אבא הני צריפי דאורבני כיון שהותרה ראשי מעדנים שלהן כשרין והא אגידי מתתאי אמר רב פפא דשרי להו (ואמר) רב הונא בריה דרב יהושע [ב] אפילו תימא דלא שרי להו כל אגד שאינו עשוי לטלטלו לא שמיה אגד א"ר אבא אמר שמואל ירקות שאמרו חכמים אדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח מביאין את הטומאה ואין חוצצין בפני הטומאה [ג] ופוסלין בסוכה משום אויר מ"ט כיון דלכי יבשי פרכי ונפלי כמאן דליתנהו דמי ואמר רבי אבא אמר רב הונא [ד] הבוצר לגת אין לו ידות ורב מנשיא בר גדא אמר רב הונא [ה] הקוצר לסכך אין לו ידות מאן דאמר קוצר כל שכן בוצר דלא ניחא ליה דלא נימצייה לחמריה מאן דאמר בוצר שאין לו ידות אבל קוצר יש לו ידות דניחא ליה דליסכך בהו כי היכי דלא ליבדרן נימא דרב מנשיא בר גדא תנאי היא דתניא [ו] סוכי תאנים ובהן תאנים פרכילין ובהן ענבים קשין ובהן שבלים מכבדות ובהן תמרים כולן אם פסולת מרובה על האוכלין כשרה ואם לאו פסולה אחרים אומרים עד שיהו קשין מרובין על הידות ועל האוכלין מאי לאו בהא קא מיפלגי דמר סבר יש להן ידות ומר סבר אין להן ידות לרבי אבא ודאי תנאי היא לרב מנשיא בר גדא מי לימא תנאי היא אמר לך רב מנשיא דכולי עלמא סברי הקוצר לסכך אין לו ידות והכא במאי עסקינן [ז] כגון שקוצצן לאכילה ונמלך עליהן לסיכוך אי קוצצן לאכילה מאי טעמייהו דרבנן וכי תימא קסברי רבנן כיון דנמלך עליהן לסיכוך בטלה ליה מחשבתו ומי בטלה ליה מחשבה בהכי והתנן [ח] כל הכלים

יורדין

סכך פסול דאוכל הרמוי לקבל טומאה הוא וסכך פסול אינו פוסל אלא בארבעה טפחים באמצע וארבע אמות מן הצד אלא כי אויר דיינינן להו לחומרא ובשלשה: **הבוגר עגבים.** הבוגר עגבים לדרוך אותם אין להם ידות להניח העץ טומאה על האוכל לפי שאינו צריך לגבית אחיזה ולא ניחא ליה בהן וכי אתרבו ידות לטומאה בהעור והרוטב (חולין דף קיח.) הני מילי ביד הצריכה או בכלי או באוכל: **הקולר לסכך.** אין הקשין מביאין טומאה על האוכל דלא ניחא ליה בחיבורין לאוכל בסכך לא מיבעי ואי לאו דפסולת מרובה עליו הוה פסיל לה לסוכה: **מאן דאמר.** דקולר לסכך אין לו ידות: **כל שכן בולר.** לגת דלא ניחא ליה בהעץ ידות: **דגמלייה לחמריה.** מוללות את היין ומפסידות: **דלא ליבדרן.** ניחא ליה באוכל המחובר בהן שאם יבדיל ראשי שבלים מן הקשים שמא יתפזרו וילכו לאיבוד: **נימא דרב מנשיא.** דאמר קולר אין לו ידות תנאי היא: **סוכי תאנים.** ענפי תאנים: **פרכילין.** זמורות: **מכבדות.** ענפי דקל: **כשירין.** לסכך: **על הידות.** כדי בית יד שמוך לאוכל אף הוא צריך ביטול שגם הוא מקבל טומאה: **לרבי אבא.** דאמר בוצר אין לו ידות אבל קוצר יש לו ודאי תנאי היא על כרחיה מבעי לימיר אגא דאמרי כאחרים דאמרי יש לו דאילו תנא קמא לא מיתוקמא כוותיה דהא אמר אין לו ואי בקוצר לאכילה ונמלך לסיכוך כל שכן דהוה ליה למימר יש לו וקאמר אין לו הלכך לא מיתוקמא כרבי אבא: **אלא לרב מנשיא.** דאמר קולר לסכך אין לו מי מידחיק לאוקמי מילתיה כתנאי ולימיר אגא אמרי כתנא קמא ואחרים פליגי או מוקמינן למתניתין בקולר לאכילה ונמלך לסכך ומשום הכי אמרי אחרים דיש לו ידות אבל בקולר לסכך אחרים מודו נמי דאין לו: **ומי בטלה מחשבה.** קבלת טומאה בהכי ואפילו לא נטמאו קודם שנמלך מיהו ירדה להן תורת קבלת טומאה על ידי מחשבה ראשונה ומי בטלה קמייתא במחשבה בתרייתא:

יורדין

עין משפט נר מצוה

פו א מיי' פ"ה מהלכות סוכה הלכה יא טוש"ע ס"ת סימן תרכט סעיף טז:
פז ב [מיי' פ"ה הל' ג] שם סעיף יב:
פח ג מיי' פ"ה מהלכות טומאת אוכלין הל' ו:
פט ד שם הלכה ז:
צ ה ו מיי' פ"ה מהל' סוכה הלכה ג סמג עשין מג טוש"ע ס"ת סי' תרכט סעיף יב:
צא ז מיי' פ"ח מהלכות כלים הלכה יב:

רבינו חננאל

איסורייתא דמחוזתא. פירוש אגודות של עצים שקושרין אותן למוכרן במספר כך וכך אגודות. **צריפי דאורבני.** פי' צריפין שמסככין אותן במורביות של ערבה, וקושרין את ראשיהן [ז] (ומשלשלין אותן] מהנה ומהנה בגג, וקושרין עוד קצותן למטה שלא יפרדו. פי' ראשי [מעדנים] כדכתי' התקשר מעדנות כימה. ואלו הקשרין אין עשרין ליטלטל בהן. ותנן נמי בכלים פרק כ"א בענין [המחצלות] (המחיצות) וכן המתיר ראשי מדנין טהורה. נחלקה לארכה ונשתיירו בה שלשה מעדנים של ששה (ששה) טפחים טמאה. ירקות פוסלין הסוכה, מאי טעמא כיון דלכי יבשי פרכי ונתרי כמאן דלתניה דמי, ואותו מקום המסוכך בירקות כאויר הוא, ואע"פ שעכשיו מסוכך הוא, ואם יש בו ג' טפחים פסולה. **אמר ר' אבא אמר רב הונא** הבוצר ענבים לדורכן לגת אין לו ידות, כלומר אין רצון הבוצר בגת להיות בענבים ידות, ולדורכן הוא בעי והידות שואבין היין. ורב מנשיא בר גמדא אמר רב הונא, הקוצר לסיכוך אין לו ידות. ואסיקנא מאן דאמר קוצר לסיכוך אין לו ידות, כל שכן בוצר שודאי אין לו, אבל דר' אבא דאמר בוצר אין לו ידות, הני מילי בוצר דניחא ליה דלא להוי להן ידות דלא נמציה לחמריה, אבל קוצר לסיכוך יש לו ידות דניחא ליה לסכוכי בהן. **לימא כתנאי** סוכי, פי' אמירי, תאנים ובהן תאנים פרכילין ובהן ענבים קשין ובהן שבולים מכבדות ובהן תמרים, כולן אם פסולת מרובה על האוכלין כשרה ואם לאו פסולין, אחרים אומרים עד שיהו קשין מרובין על הידות ועל האוכלין. מאי לאו בהא קמיפלגי, תנא קמא סבר הקוצר לסיכוך אין לו ידות, לפיכך תני עד שיהא פסולת מרובה על האוכל בלבד. ואחרים סברי יש לו ידות וידות כמו האוכל הן ופסולין הן לסיכוך, לפיכך [תנין] עד שיהא פסולת מרובה על האוכל ועל הידות. ר' אבא ד[אמר בוצר אין לו ידות אבל קוצר יש לו ידות, כתנאי הוא, דהא תנא קמא אמר אין לו ידות. ולרב מנשיא נמי תנאי הוא, דהא אחרים אומרים יש לו ידות. **ודהה** לא לעולם אפילו אחרים מודו דהקוצר לסיכוך אין לו ידות, והכא כגון שקצרן לאוכלה, שצריך להיות כדי להיות תופש בהן אוכל, לפיכך כמו האוכל הן חשובין להכניס הטומאה.

ז) כ"ל וכ"ה בערוך ערך ח' ע"ש.

מסורת הש"ס

א) [כ"ל אמר אפילו], ב) שבת נב: ולף נח: כלים פכ"ה מ"ט קדושין נט. [מנחות סט.], ג) רש"ל מ"ז, ד) כ"ל לפרש מדרבנן הוא דאי אשיבי אהל מאלוריית' לענין הבאה. רש"ש, ה) כ"ל אבל הכא לא שיך למימלי טעמא בהכי. ר"ש מדסוי, ו) כ"ל הכדיפי. מרא"ש, ז) כ"ל אפילו. ר"ש מדסוי, ח) והא דממעטי ממתוכר עי' מהרש"ל.

לעזי רש"י

יונק"ש (יונקיירי"ש). אגמון.
טינבי"ש. דקות, רזות.

מוסף תוספות

א. אם כדית טומאה מתחתיו וכלי על גבו או אם טומאה בבית זה וחלון פתוח ממנו לבית שבצדו אלא שסתום בירקות אלו. מפרי. ב. ואית דמפרשי לפום נוסחי דגרסינן אין מביאין דכולהו מדינא ניגהו ולא מדרבנן דכיון דלאו בני קיומא ניגהו לשבעת ימים מחשתא חשיבי כמאן דליתנהו. ויעב"ש. ג. משום דהוי אוכל ומקבל טומאה ואין חוצץ בפני הטומאה. תוס' חולין קכט. ד"ה בית. ד. והלא הגך ירקות דפסח מאכל אדם ניגהו דנקחין בכסף מעשר. ר"פ. ה. שאלה הם חשובין אוהל בין להביא טומאה בין לחוץ בפני הטומאה. תוס' ריי"ד. ו. והוי דומיא דעוף הפורח שאינו לא חוצץ ולא מביא. תוס' ב"ב כ. ד"ה שנלו. ז. וממעטין את הטפח שלא תעבור מבית לבית. תוס' ריי"ד. ח. דניחא ליה באותן ידות שיהו מחוברות לאוכלין כי היכי דלא ליבדרן אוכלין ויהיו משומרין עם הידות. ויעב"ש. ט. [ד]נהי דלאחר שבטלן לא מקבלי טומאה, פסולין בשעת סיכוך משום תעשה ולא מן העשוי דבשעת סיכוך טמאים היו דלא בטילי עד לאחר הסיכוך. תוס' חולין"ש. י. בגוף האוכלין. ריי"ש.

רבינו חננאל (המשך)

וכבר פירשנוהו דין הידות בפרק הערר והרוטב. וכיון שקצרן לאכילה אע"פ שנמלך עליהן מאכילה לסיכוך, תורת הידות לא זזה מעליהן. ואקשינן אי הכי אפילו לרבנן לא בטלה טומאה מינייהו, דהא קיימא לן דלא בטלה טומאה במחשבה, אמאי מטהרי. דתנן בפרק כ"ה בכלים כל הכלים

יורדין לידי טומאה במחשבה. ב) מי שחשב עליו שזה יהא גמר מלאכתן כגון שעיבדו לדרגש או לדולבקי כיון שעיבדו מקבל טומאה ואלמלי עיבדו לרצועות וסנדלין אין מקבלים טומאה עד שיגמרו למלאכת הסנדלין: **ואין עוליס מטומאתן.** ממחשבת תורת קבלת טומאה אין עולין במחשבה כגון עיבדו לשלחן ולדרגש וחישב עליו לרצועות וסנדלין אין מחשבתו מבטלתן מתורת קבלת טומאה: **אלא בשינוי מעשה.** עד שיתן בו איזמל: ג) **מעשה מבטל מידי מעשה.** אפילו עשה בו מעשה מוכיח מתחילה לשלחן כגון שקיצצו סביבותיו ליפותו כיון שנתן איזמל בו נתחבו לסנדלין מבטל מעשה ראשון וכל שכן שמוציא מידי מחשבה שלא היה בה מעשה: **וכי תימא הני מילי.** דלא מבטלין בתריימתא לקמייתא בכלים דמשיבי ומשיצא עליו שם כלי במחשבה אינה נוחה להפקיע שמה: **שבשבן.** לקמיה מפרש מאי היא: **טהורות.** דגלי דעתיה דלא ניחא ליה בהו וטהרו מלקבל טומאה הידות האלה עוד ולא הביאה טומאה על האוכל עד שיגיע טומאה באוכל עצמו: **ור' יוסי מטמא.** טעמא מפרש לקמן: **בשלמא למאן דאמר.** האי בשבן היינו שהתיר אגדן של עומרין לשון מתבוששת בדמיך (יחזקאל טז) מתגוללת כלומר כיון שהתיר אגדן השבלין מתגוללין בגורן לפי שנוחין להתפזר. או לשון כנה המתרגמינן ואת כנו וית בסיסיה (שמות ג) כלומר הכנו לדשן: **שפיר.** לא קשיא לך דאליביה מצית למימר דקיימי רבנן כוותיה כיון שהתיר אגדן דלא הוי אלא כמחשבה בעלמא דגלי דעתיה דלא ניחא ליה בידות שלהן שאין הידות ראויות לשבלין אלא כדי לאוגדן בהם והאי מוכח דלא בעי לאוגדן: **אלא למאן דאמר בשבן ממש.** שדשן לידות ברגלי בהמה או במקבת כמו בשמך נבוש קמינו (תהלים מד) בוסקו את חלקתי (ירמיה יב) והכא דאיכא מעשה רבה הוא דאמר דקא מטהרי רבנן אבל במחשבה לא אמר: **מאי איכא למימר.** אי בקולר לאכילה מוקמת לה להיא דלעיל מאי טעמא דרבנן: **הכא נמי.** פלוגתא דאחריס ורבנן כשבשבן ממש כשנמלך לסיכוך: **האי מאי.** בשלמא גבי פלוגתא דר' יוסי דקא מיירי בגורן איכא למימר טעמא דרבי יוסי דאע"ג דבשבן חזו למיהוי ידות וניחא ליה שיהו מחוברות באוכל כמו שהן. בוסקות מרליא"ה בלע"ז: **הואיל וראויות לחפך.** ראשי השבלים: **בעתר.** על ידי הידות. עתר פורק"ל. ואלמלא הידות אין נותן להפכן בה דמתוך שהם קלרים יוצאין מבין ב' עוקליה של עתר ונשמטין ממנה והוא כשבשבן תחלתן לא לבטלן נתכוון אלא לרכן: **אלא הכא.** דבעי להו לסכך: **למאי חזו.** ידות אוכלים משבשבן ואינן אגודות בהן: **בגלייהו.** בקשין שלהם יאחזום וינטלו ראשי השבלים עמהם: **משום הכי מטמא רבי יוסי.** דקסבר מעשה זוטא לא בטלה תורת ידות מיניהו. שאלתי את מורי מגופה דמשנה דמייתי אגב גרדא בשמעתין מי שייך למיתני גופא כדגר' במימרות האמוראים ואמר לי רבי משום דהך משנה מן הטהרות שאין מהם שום גמרא בעולם ולא מפורשת כשאר המשניות לפיכך נוהג הש"ס לומר גופא כדי לפרש: **למה נמשלה לו.** אגב דאמר הואיל ורא"ויות להפך בעתר נקט נמי הא מלתא למה נמשלה כו' דכתיב ויעתר ד (אל ה') (בראשית כה) ויעתר לו (שם): **מתני' מסכלין בנסרים.** בגמרא מפרש פלוגתייהו: **נתן עליה נסר שהוא רחב ארבעה.** בגמרא מפרש מאן קתני לה: **ובלבד שלא יישן תחתיו.** דנסר רחב ד' סכך פסול הוא כדאמר בגמרא לרב אליבא דר' מאיר ולשמואל לדברי הכל וסוכה כשרה וכגון דיהביה אגל הדופן דסכך פסול אינו פוסל מן הצד אלא בד' אמות דאמרינן דופן עקומה: **גמ' מחלוקת בנסרים שיש בהן ארבעה.** שרוב תקרות הבית עשויות מהן: **ר' מאיר.** דפסיל אית ליה גזרת תקרה אי מכשרת בהו אתי למימר מה לי לסכך באלו מה לי לישב תחת קורות ביתי אף היא בנסרים מקורה והשוה ולאי פסול דסוכה אמר רחמנא ולא ביתו של כל ימות השנה: **אבל בנסרים שאין בהם ד'.** שאין רוב תקרות עשויות מהן: **דברי הכל כשרה.** דלא דמי לתקרה לגזור בהו: **בשאין בהן ד' מחלוקת.** בההוא מכשר ר' יהודה משום דאין רוב תקרות עשויות מהן לא גזרינן בהו ור' מאיר חייס למיעוט שיש מיעוט העושין תקרה מהן: **אין בהן ארבעה.** קפסיל ר' מאיר: **אפילו בפחותות משלש.** בתמיה: **הא קנים בעלמא נינהו.** ול"כ במאי מכשר: **א"ר פפא הכי קאמר.** שמואל יש בהן ארבעה דברי הכל פסולה כו': **שיעור מקום.** דאין רשות בפחות מארבעה: **לא גזרינן.** משום תקרה דלא תשיבי לעשות תקרה מהן: **ליון דנפקי מפורש נצוד.** שאם היה אויר במקום אחד מהם לא מצי למימר לבוד דומות דומות לתקרה וגזרי': **אבן נתן עליה נסר כו'.** קא סלקא דעתיה דברי הכל היא וכשרה וכגון שנתנו מן הצד דאמרינן דופן עקומה ולא תשיב סכך למיפסלה: **שני סדיינין מצטרפין.** לארבעה טפחים לפסול בסוכה משום סכך פסול שסיכך בדבר המקבל טומאה וסכך פסול באמצע פוסל בארבעה: **שני**

כל ידות האוכלין שבבסן בגורן טהורות. משנה היא פ"ק דעוקצין (מ"ה): **בעתר.** בפרק הבא על יבמתו (יבמות דף סד.) פי' בקונטרס עתר פל"ל בלע"ז ולא יתכן דבלא ידות נמי יכול להפך בה את התבואה והיא נקרא רחת שמטהרין בה את התבואה מן המוץ שלה כדכתיב (ישעיה ג) אשר זורה ברחת ובמזרה וכאן פירש פורק"ל וכן עיקר: אי

מחלוקת, ר' מאיר גזר הני משום תקרה, סבר מאן דחזי דמכשרינן בנסרים שיש בהן ד' טפחים אתי לאכשורי תקרה, ור' יהודה לא גזר. ושמואל אמר בשיש בהן ג' טפחים מחלוקת, ר' יהודה סבר כיון דלית בהו ד' טפחים דאינון מקום לא גזרינן, ור' מאיר סבר כיון דנפקי משלשה דהוא לבוד גזרינן. ואקשינן עליה דרב ממתני', דתנן נתן עליה נסר שרחב ד' טפחים כשרה ובלבד שלא יישן תחתיו. קס"ד מתני' דברי הכל היא, קשיא לרב דאמר בשיש בהן ד' טפחים ר' יהודה מכשיר אי הכי לר' יהודה אמאי לא יישן תחתיו, לאו מכלל דסבר ר' יהודה דנסר פסול הוא. ומשני רב, הא מתני' לאו דברי ר' יהודה היא אלא ר' מאיר היא דאית ליה גזרת תקרה, ורבי יהודה פליג ואמר כשרה ויישן תחתיו. **תא שמע שני סדינין מצטרפין**

ג) נראה דהו כתב לפירוש על סיפא דמתני' דמחשבה אינה מועילה אפילו מידי מחשבה לחייבו כל היוכלין וכו'.

מסורת הש"ס

ב) עוקצין פ"פ מ"ה, ג) ס"ל ל"ג, ג) [סס], ד) [ל"ל אלעזר], ה) [ל"ל אלעזר], ו) יבמות סד. [וסס ר' אמר ר' יצחק], ז) [ל"ל אלעזר], ח) [לקמן טו. לז.], ט) [לקמן יז:], י) לקמן יח:, כ) [ל"ל משחיב], ל) [ל"ל ילחק לה"], מ) [עי' רש"י תענית כה. ד"ה מבפל],

הגהות הב"ח

(א) גמרא בשינוי מעשה שהמעשה מבטל מיד מעשה ומיד מחשבה ומחשבה אינה מבטלת לא מיד מעשה: (ב) רש"י ד"ה שהמעשה מבטל:

מוסף רש"י

יורדין לידי טומאתן. לידי תורת טומאה (שבת נח:). במחשבה. מאמר שחשב עליו שיעמוד כמות שהוא עכשיו ולא יוסיף תיקון אחר, הוא גמר מלאכתן ומקבל טומאה (שם נב:) כגון עור מתוקן שמתו למנעלים עומד ואינו מקבל טומאה עד שיעשו המנעלים, חשב עליו לעשותו שלחן, דאינו חסר שום מלאכה, דהשתא מיד ראוי לשלחן, מקבל טומאה מיד (מנחות סט.) וכגון גולמי כלים, דאמר בהכל שותפין (חולין כה.) כל שעתיד לשוף לשבך ולגרר, ואמר התם דאמרי חסרון מלאכה הוא וטהורים, ואם חשב עליה שלא לשוף ושלא לשבך, הגיאתו מחשבה זו לידי גמר מלאכה מכאן ולהבא (קדושין נט.). ואין עולין מטומאתן. מתורת טומאה שיהא להן ואע"פ שעדיין לא נטמאו, משנמלך עליהן אין עולין מלקבל טומאה (שבת נח:). אלא בשינוי מעשה. שיעשה בה מעשה לקלקלם, שישברם או יקנבם, וכן עד שלא קבלו טומאה אין עולין מתורת קבלת טומאה שיהיה במחשבה זו אלא בשינוי מעשה, עד שיתחיל לשוף לשבך ולגרר (קדושין נט.) מאחר שחשב על העור לעשות שטיח, יבא לידי טומאה, ואם חזר וחשב עליו לרצועות וסנדלים לא בטל תחלת כלי ולא טהר בכך עד שיתן בו איזמל, דהוי שינוי מעשה (שבת נב:). מעשה מוציא מיד מעשה ומיד מחשבה. שתחיל לשוף ביטל מהם תורת גמר מלאכה לשם כלי כגון שיהיה להו ע"י מעשה שהחליקן וגילה דעתו שאין מתוקנין עוד תיקון בין שיהיה להו ע"י מחשבה (קדושין נט.). מחשבה אינה מוציאה. חשב שחשב עליהן לשוף לשבך אחר שחשב עליהן שלא לשוף שלא לשבך אין יוצאין מידי מחשבתן הראשונה (שם). כעתר. פל"ל בלע"ז (יבמות סד. ועי"ש בהגהות הב"ח).

עין משפט נר מצוה

צב א מיי' פ"ה מהל' טומאת אוכלין הלכה ח:

צג ב ג מיי' פ"ה מהל' סוכה הלכה ז סמג עשין פח טוש"ע א"ח סימן תרכט סעיף יח:

לעזי רש"י

מרציא"ה (מצייריר"ש). מוכס, מוכה. פורק"א. קלשון.

רבינו חננאל

יורדין לידי טומאתן במחשבה ואין עולין מידי טומאתן אלא בשינוי מעשה, מעשה מבטל מיד מעשה ומיד מחשבה, מחשבה אינה מבטלת לא מיד מעשה ולא מיד מחשבה. פי' עור היה, חישב עליו להיות קטבליא, במחשבתו נעשה כלי ואם נגעה בו טומאה נטמא, אבל אם היתה קטבליא וחישב לעשות עור, אינה יוצאה מתורת כלי במחשבה עד שיעשה בה מעשה. כדתנן שלחן שנטלה אחת מרגליו טהורה כו'. ג) זהו פירושו כל היורדין לידי טומאה במחשבה, אין עולין מידי טומאה אלא בשינוי מעשה. וכי תימא ידות האוכלין במחשבה סגיא להו, והתנן בפרק ראשון בעוקצין כל ידות האוכלין שבבסן בגורן טהורין, כלומר הכניסן לאוכלין ונמלך עליהן בגורן טהורין, ור' יוסי מטמא. פסיגא של אשכול שריקנה טהורה, שייר בה גרגיר אחד טמאה. פי' בבסן פססן, כדגרסי' בע"ז כיצד מבטלה, קטע ראש אזנה, פסה, והוא כמו חתכה. ואמרינן בשלמא לר' אליעזר דאמר להתיר איגודן, הנה במחשבה נתנן טהורות אליבא דרבנן, שפיר, אלא לר' יוחנן דאמר בבסן ממש, כלומר אין מסתלקת תורת טומאה מהן אלא בשינוי מעשה, מאי טעמיהו דרבנן דמטהרי הכא במחשבה בלבד. ושנינן הכא נמי רבנן דאמרי' אם פסולת מרובה על האוכלין טהורה, שפססן ממש דהוא מעשה. ואקשינן אי הכי מאי טעמיהו דאחרים דפסלי, הא עבד בהו מעשה ובטליהו. ושנינן אחרים כר' יוסי סבירא להו, דאף על גב דעבד בהו מעשה סבר הואיל וראוי להפכן בעתר, לא בטלה [תורת] ידות מיניהו, אחרים נמי סברי כיון דלכי סתר לה לסכך חזו למנקט להו מגיליהו, לא בטלי. תרגום לקושש קש לגבבא גילי. למה נמשלה תפלת צדיקים בעתר, שנאמר ויעתר יצחק לה' [וגו']. **מתני'** מסכסכין בנסרים דברי ר' יהודה ר' מאיר אוסר. אמר רב בנסרין שיש בהן ד' טפחים

מחלוקת, ר' מאיר גזר הני משום תקרה, סבר מאן דחזי דמכשרינן בנסרים שיש בהן ד' טפחים אתי לאכשורי תקרה, ור' יהודה לא גזר. ושמואל אמר בשיש בהן ג' טפחים מחלוקת, ר' יהודה סבר כיון דלית בהו ד' טפחים דאינון מקום לא גזרינן, ור' מאיר סבר כיון דנפקי משלשה דהוא לבוד גזרינן. ואקשינן עליה דרב ממתני', דתנן נתן עליה נסר שרחב ד' טפחים כשרה ובלבד שלא יישן תחתיו. קס"ד מתני' דברי הכל היא, קשיא לרב דאמר בשיש בהן ד' טפחים ר' יהודה מכשיר אי הכי לר' יהודה אמאי לא יישן תחתיו, לאו מכלל דסבר ר' יהודה דנסר פסול הוא. ומשני רב, הא מתני' לאו דברי ר' יהודה היא אלא ר' מאיר היא דאית ליה גזרת תקרה, ורבי יהודה פליג ואמר כשרה ויישן תחתיו. **תא שמע שני סדינין מצטרפין**